

Kirjallinen kysymys KK 437/2024 vp

Vesa Kallio kesk ym.

Kirjallinen kysymys yrittäjien asemasta positiivisessa luottotietorekisterissä

Eduskunnan puhemiehelle

Positiivinen luottotietorekisteri on rekisteri, johon kootaan tiedot yksityishenkilöiden luotoista ja tuloista. Rekisterin tavoitteena on torjua kotitalouksien ylivelkaantumista, parantaa luotonantajien kykyä arvioida luotonhakijoiden luottokelpoisuutta, auttaa yksityishenkilöitä hallitsemaan omaa talouttaan, tarjota luotettavaa tietoa luottomarkkinoista ja helpottaa luottomarkkinoiden seurantaa ja valvontaa.

Positiivinen luottotietorekisteri on otettu käyttöön 1.4.2024. Samassa yhteydessä avautui rekisterin sähköinen asiointipalvelu yksityishenkilöille. Rekisteriä koskeva laki tuli voimaan 1.8.2022.

Rekisterin ensimmäisessä käyttöönottovaiheessa siihen tulivat kuluttajaluottojen ja näihin rinnastuvien luottojen tiedot. Luotonantajat ovat voineet ilmoittaa tietoja rekisteriin 1.2.2024 alkaen. Toisessa vaiheessa (1.12.2025) luotonantajat alkavat ilmoittaa muille yksityishenkilöille kuin kuluttajille myönnettyjä luottoja. Toisen vaiheen tietoja voi hakea rekisteristä 1.4.2026 alkaen.

Laissa määritetyillä viranomaisilla on oikeus saada tietoa luottotietorekisteristä laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi. Luottotietorekisterin tietoja saavat Finanssivalvonta, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Rahoitusvakausvirasto, Suomen Pankki sekä Tilastokeskus (Lähde: Verohallinto).

Yksityishenkilön hakiessa lainaa luotonantaja on velvoitettu tarkistamaan luotonhakijan luottokelpoisuus. Tämä tapahtuu siten, että luotonantaja pyytää positiivisesta luottotietorekisteristä luottotietorekisteriotteen. Tämä ote sisältää ajantasaiset tiedot rekisteriin ilmoitetuista luotonhakijan luotoista sekä tuloista.

Nyt on käynyt ilmi, ettei toiminimiyrittäjien eikä monien muidenkaan yrittäjien tulotietoja löydy luottotietorekisteristä. Lainatiedot sitä vastoin löytyvät, mikä antaa yrittäjän taloustilanteesta virheellisen kokonaiskuvan. Tämän seurauksena luotonantajille on muodostunut peruste olla myöntämättä rahoitusta kyseessä oleville yrittäjille. Pelkästään toiminimiyrittäjien määrän ollessa yli 250 000 koskettaa tämä asia suurta joukkoa suomalaisia.

Tulotietojen puuttuessa rekisteristä oletus on, että yrittäjä olisi maksukyvytön. Tämän myötä esimerkiksi osamaksukauppa voi jäädä toteutumatta.

Kirjallinen kysymys KK 437/2024 vp

Suomen Yrittäjien ekonomisti Petri Malisen mukaan yksi suurimmista positiivisen luottotietorekisterin ongelmista on se, etteivät kaikki yritystulot näy siellä. Tällaisia ovat esimerkiksi toimimismyrittäjänä saadut tulot. Elinkeinotoiminnan tuloja tai pääomatuloja rekisterissä ei ole, sillä nämä tiedot eivät näy tulorekisterissä, johon positiivisen luottotietorekisterin tiedot perustuvat.

Asiakkaalla on mahdollisuus täydentää tietoja luotonantajalle, mutta tätä mahdollisuutta ei ole kaupantekotilanteissa, joissa on kyseessä niin sanottu automatisoitu päätöksenteko. Se perustuu rekisteritietoihin, eikä siinä ole asiakkaalla mahdollisuutta täydentää tietojaan. Tyypillisiä tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi kodinkoneen tai matkapuhelimen hankinta.

Myös Verohallinto myöntää ongelman olemassaolon ja harmittelee tilannetta, mutta ei aio tehdä asialle mitään. Verottaja ei myöskään valvo tietojen oikeellisuutta, vaan niistä on yrittäjien itse tehtävä korjauspyyntö luoton ilmoittajalle.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä liittyen positiivisen luottotietorekisterin ongelmiin, jotka estävät yrittäjien luotonsaannin, ja

millä tavoin rekisterin tietojen oikeellisuuden valvontaa aiotaan parantaa?

Helsingissä 11.11.2024

Vesa Kallio kesk
Anne Kalmari kesk
Mika Riipi kesk